

ЧИННИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Залежність аграрного виробництва від зовнішніх факторів економічного розвитку як у технічному плані так і у забезпеченні продовольчої безпеки держави висувають зазначену проблему стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств на перший план.

Система регулювання агропромислового виробництва перебуває у стадії розвитку. Недосконалість ринкового механізму функціонування підприємств аграрного сектору призвело до перерозподілу і привласнення значної частини чистого доходу промисловістю, торгівлею та іншими посередниками аграрного ринку. Крім того, зниження реальних доходів населення призвело до скорочення попиту на продукцію сільськогосподарських підприємств, зумовило спад виробництва, особливо у галузі тваринництва, загострило проблему низької платоспроможності та економічної стійкості третини підприємств аграрного сектору у цілому по Україні

Розглядаючи питання стійкого розвитку аграрного виробництва як вітчизняні так і закордонні вчені сходяться у тому, що формування стійкого розвитку відбувається під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Так, Постановова О.В. та ряд інших науковців, розглядаючи економічну стійкість, до внутрішніх (ендогенних) чинників відносить:

1. інтегрованість підприємства у виробничі та ринкові відносини;
2. виражена компетентність підприємства;
3. інноваційність техніко-технологічного розвитку підприємства;
4. рівень екологічної безпечності виробництва;
5. оптимальність організаційно-виробничої структури;
6. якість і структура виробничих ресурсів;

7. соціально-психологічний клімат на підприємстві.
8. рівень інвестиційної активності підприємства.

До зовнішніх, або ж екзогенних чинників науковець відносить:

9. правове регулювання аграрної сфери;
10. кон'юнктура ринку;
11. інфраструктура ринку;
12. природно-кліматичні умови;
13. налагодженість каналів постачання ресурсів;
14. державна підтримка сільськогосподарських підприємств;
15. невизначеність зовнішнього середовища та економічний ризик [2 с. 115-120].

Отже позиціонується переважна залежність економічної стійкості від дії ендогенних чинників, зокрема: оптимальності організаційно-виробничої структури, технологічної оснащеності виробництва та його концентрації, налагодженості економічних зв'язків з контрагентами тощо. Вказані чинники визначаються поточним станом підприємств, формують потенціал їх розвитку на перспективу. Вплив екзогенних чинників обумовлює потребу у налагодженні адаптаційного механізму підприємств до зміни умов зовнішнього середовища. Ми не можемо погодитися з даною точкою зору, оскільки вважаємо, що саме зовнішні чинники у першу чергу впливають економічну стійкість сільськогосподарських підприємств. При чому зовнішні чинники слід розглядати не на макрорівні, а у масштабах світової економіки.

Концепція економічної стійкості сільськогосподарського підприємства в нашому розумінні представляється як безперервно здійснюваний виробничий процес, постійно та динамічно розвиваюча система, стійкість якої має двояку природу та поєднує самозбереження (саморегулювання) системи та її адаптацію (державно-корпоративне регулювання) до умов змінного економічного середовища [1].

В умовах відкритості національної економіки світові тенденції щодо наростання дефіциту продовольства і зростання цін можуть розглядатися як

потужний виклик для українського аграрного виробництва. Ці тенденції можуть діяти як активний стимул поживлення сільгоспвиробництва та експорту сільгосппродукції, джерело додаткових фінансових, у тому числі інвестиційних, ресурсів для розвитку та капіталізації сектору, підґрунтя для розкриття вітчизняного аграрного потенціалу як важливої та поки що недостатнім чином розкритої національної конкурентної переваги.

У цілому погоджуємося з думкою Олійник О.В., що зовнішні чинники доцільно поділити на фактори прямої та непрямой дії. Більш детально вони будуть розглянуті у третьому розділі дисертаційної роботи [3].

Що стосується внутрішніх факторів, які у сукупності забезпечують стійкий розвиток сільськогосподарських підприємств, то систематизуючи раніше проведені дослідження доцільно виділяти:

- операційні фактори (неефективний маркетинг, недиференційований асортимент продукції, неефективний виробничий менеджмент, тощо);
- інвестиційні фактори (неефективний інвестиційний портфель, перевитрати інвестованих коштів, неефективний інвестиційний менеджмент, тощо);
- фінансові фактори (неефективна фінансова стратегія, висока вартість капіталу, велика доля позичкового капіталу, ріст дебіторської заборгованості, неефективний фінансовий менеджмент, тощо).

Один із найголовних як внутрішніх так і зовнішніх чинників, що впливає як на фінансову так і на загальну економічну стійкість – інвестиційна діяльність, оскільки від її ефективності залежать фінансові результати діяльності підприємства у цілому.

Процес управління економічною стійкістю сільськогосподарського підприємства це, перш за все інформаційний процес, де інформація є коштовним ресурсом, в той же час – це продукт діяльності людини, оскільки є результатом обробки первинних даних. Наскільки якісною і корисною для цілей управління стійкістю буде інформація безпосередньо залежить від інформаційних технологій, що при цьому використовуються.

Список літератури:

1. Дем'яненко М.Я. Державна політика фінансової підтримки розвитку аграрного сектору АПК [Текст] : монографія / [М. Я. Дем'яненко, П. Т. Саблук, В. М. Скупий та ін.] ; за ред. : М. Я. Дем'яненко ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". - К. : ІАЕ, 2011. - 368 с.
2. Постановова О. В. Фактори підвищення фінансової устойчивості організацій потребителської кооперації / О. В. Постановова, Н. В. Борисова // Вестник Белгородского университета потребителської кооперації. – 2008. – № 2.– С. 115–120.
3. Олійник О.В. Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств на ринку зерна [Текст] : монографія / О. В. Олійник, В. Й. Шиян, В. В. Олійник ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Х. : [ХНАУ ім. В. В. Докучаєва], 2011. - 227 с.